

ZNANSTVENI SKUPOVI

Međunarodni znanstveni simpozij *Slovensko-hrvaški odnosi skozi zgodovino* (Slovensko-hrvatski odnosi kroz povijest), Maribor, 22-24. svibnja 2008.

U organizaciji Zgodovinskog društva dr. Franca Kovačiča u Mariboru, Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mariboru, Muzeja narodnog oslobođenja i Vojnog muzeja slovenske vojske održan je od 22. do 25. svibnja 2008. u Mariboru međunarodni znanstveni simpozij »Slovensko-hrvatski odnosi kroz povijest« (*Slovensko-hrvaški odnosi skozi zgodovino*). Skup su otvorili prof. dr. Ivan Rozman, rektor Sveučilišta u Mariboru, podžupan Danilo Burnač, dekan Filozofskog fakulteta u Mariboru prof. dr. Marko Jesenšek te predsjednik Organizacijskog odbora simpozija prof. dr. Darko Friš.

Na simpoziju su bile analizirane razne teme vezane uz hrvatsko-slovenske odnose kroz povijest, od mitova o pokrštanju Slovenaca i Hrvata do aktualnih pitanja vezanih uz slovensko-hrvatske granice. S hrvatske su strane na skupu sudjelovali dr. Zrinka Blažević, dr. Zvezdana Sikirić-Assouline, mr. Hrvoje Petrić i dr. Ivica Šute, svi s Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Aleš Maver je u uvodnom referatu analizirao mitove o pokrštanju Slovenaca i Hrvata te komparirao hrvatski i slovenski pristup u tumačenju procesa kristijanizacije na slovenskom i hrvatskom prostoru u ranom srednjovjekovlju. Vincenc Rajšp govorio je o vezama Primoža Trubara s Hrvatima, koje datiraju još od Trubarovog školovanja u Rijeci i kasnijeg vođenja tiskare u Urachu (1561-1564), dok je Andrej Hozjan analizirao kulturu dopisivanja kroz državne granice i to na primjeru korespondencije u jednom zanimljivom sporu između Ptujčana i Krapinčana krajem 16. stoljeća. Zrinka Blažević je u svom referatu »Kulturni posrednici i kulturni transferi u ranome novom vijeku – Janez Vajkard Valvasor i Pavao Ritter Vitezović« u središte razmatranja stavila pokušaj transkulturne komparativne analize karaktera i modaliteta višeslojnih i višemjesnih kulturnih razmjena kakve su prakticirali dva najglasovitija sedamnaestostoljetna slovenska, odnosno hrvatska kulturna posrednika. U referatu »Strani doseljenici u zagrebačkoj Knjizi građana (druga polovica 18. stoljeća) s posebnim obzirom na doseljenike iz slovenskih zemalja« Zvezdana Sikirić-Assouline na temelju Knjige novih građana, koja u kontinuitetu od 1773. donosi imena novih punopravnih građana Slobodnog i Kraljevskog Grada Zagreba, analizira zastupljenost stranih doseljenika, posebice Slovenaca. Zaključuje kako su s obzirom na veličinu teritorija najviše doseljenika u promatranom periodu dale slovenske zemlje, naročito obližnja Kranjska pa su tako skoro svi zagrebački mesari u ovom razdoblju bili Kranjci. Većina ovih stranaca s vremenom se integrirala u zagrebačku sredinu i ostala u gradu, a već su njihovi sinovi u Knjigu građana često upisivani kao »Croata Zagrebiensis«.

U referatu »O Kranjcima u Hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini od kraja 16. stoljeća do početka 18. stoljeća« Hrvoje Petrić uglavnom se osvrće na izvore u Hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini u kojima se relativno često javljao etnik *Kranjec*. Autor pretpostavlja da se ovdje radi o mogućnosti kako su ovim etnikom bili obuhvaćeni doseljenici iz raznih »krajina« te povlači analogiju s doseljenicima u Lici, odnosno Vojnoj krajini, koji su krajem 17. stoljeća također zabilježeni kao Kranjci. Zanimljivo su izlaganje o Kranjcima na području Gorskog kotara u putopisima hrvatskih autora održale Kristina i Barbara Riman, koje su također referirale o časopisu za crkvenu glazbu »Sv. Cecilija«, čiji je urednik od 1914. do 1940. bio Slovenac Janko Berle.

O hrvatsko-slovenskim odnosima u 19. stoljeću i pred Prvi svjetski rat govorili su Stane Granda (»Ne vroče ne hladno v slovensko-hrvaških odnosih 19. stoletja), Nataša Podgoršek (»Slovensko-hrvaški odnosi v sredini 19. Stoletja«), Breda Zalašček (»Istra v slovenskih na-

rodnih programih v letih od 1848 do 1914«), Andrej Rahten (»Trijalistična ideja v slovensko-hrvaških odnosih«), Petra Svolfjšak (»Slovensko-hrvaški stiki med prvo svetovno vojno v luči obrambe zahodne slovenske narodne meje«).

Hrvatsko-slovenske odnose u 20. stoljeću u preglednom je izlaganju problematizirao Jan-ko Prunk, stavljajući ove odnose u temeljne elemente slovenske politike u prošlom stoljeću. Za razliku od političkog pristupa analizi promatrane teme, Žarko Lazarević je prikazao historijsku perspektivu slovensko-hrvatskog gospodarskog sudjelovanja, ukazujući na sličnosti i razlike u gospodarskom razvoju jednog i drugog naroda.

O odnosima između dvije vodeće osobe u slovenskom i hrvatskom političkom i društvenom životu – Antona Korošca i Stjepana Radića – govorili su Aleksandra Berberih-Slana i Marjan Kampuš, koji se, pak, posebno osvrnuo na odnos ove dvojice političara prikazan kroz političku karikaturu u slovenskom tisku.

O HSS-u i njegovim vezama sa slovenskim političarima i obrnuto, govorili su Ivica Šute u referatu »Utjecaji Gospodarske Sloge u Hrvatskoj na organiziranje slovenskog seljaštva 1930-ih godina« i Bojan Godeša u izlaganju o Kulovčevom savezništvu s HSS-om nakon Korošćeve smrti 1940. godine. Blaž Torkar prikazao je rad Jugoslavenskog odbora iz Italije, osobitog političkog organa slovenske i hrvatske manjine pod Italijom tijekom Drugog svjetskog rata.

Osobito interesantno i za buduća istraživanja iznimno poticajno izlaganje održao je Mitja Ferenc. Ferenc je govorio o iskustvima i rezultatima istraživanja grobova Hrvata i hrvatskih žrtava u Sloveniji nakon Drugog svjetskog rata. Autor upozorava na potrebu provedbe međudržavnog sporazuma između Republike Slovenije i Republike Hrvatske o uređenju i očuvanju vojnih groblja diljem Slovenije, a osobito u okolici Maribora i Slovenske Bistrice.

Andrej Vovko govorio je o Družbi sv. Mohorja u Hrvatskoj do 1918, a Aleš Gabrič o »Maspoku« i Slovencima, odnosno o odnosu službene slovenske politike prema »Hrvatskom proljeću« i događajima u Hrvatskoj 1971. godine. O graničnim problemima, kao i o stvaranju nezavisne Slovenije i Hrvatske u 1990-ima referirali su: Darja Mihelić, Imre Szilagyí, Aleš Maver, Marjeta Hočevar, Zvezdan Marković, Rosvita Pesek i Miro Hribernik, dok je rezultate svojih istraživanja o slovenskoj prisutnosti u Zagrebu, objavljenim u knjizi »Zagrebski Slovenci danas« izlagala autorica Melita Forstnerič Hajnšek.

U sklopu simpozija priređeno je i otvorenje izložbe »Hrvatsko-slovenski odnosi u karikaturi« u Muzeju narodnog oslobođenja. Autorica izložbe dr. Aleksandra Berberih-Slana, preko karikatura objavljenih u slovenskim dnevnicima i časopisima, analizirala je specifične odnose između dviju vodećih političkih ličnosti u Kraljevini SHS 1920-ih godina – Stjepana Radića i Antona Korošca. Također je predstavljena i već spomenuta knjiga Melite Forstnerič Hajnšek »Zagrebski Slovenci danas«, koja na zanimljiv način prezentira slovensku zastupljenost u zagrebačkom javnom i kulturnom životu.

Simpozij je sudionike upoznao s čitavim nizom novih znanstveno-istraživačkih rezultata slovenskih i hrvatskih povjesničara na temu hrvatsko-slovenskih odnosa, te na taj način obogatilo dosadašnje spoznaje o neprekinutoj i iznimno plodnoj suradnji hrvatskog i slovenskog naroda kroz povijest. Također, ukazao je i na čitav niz otvorenih problema, kao i na mnoštvo otvorenih pitanja na koja će povjesničari iz Hrvatske i Slovenije u narednim godinama trebati pronaći odgovore. Način na koji bi do njih trebalo doći najbolje je pokazao i ovogodišnji mariborski skup – obostranim dijalogom i različitim oblicima institucionalne, znanstveno-istraživačke i projektne suradnje.

Ivica Šute